

Menú

C.Valenciana Más noticias Deportes Economía Opinión Cultura Ocio Vida y Estilo Participación Multimedia

EN DIRECTO | Tenis, Roland Garros: Garbiñe Muguruza - Kristin Mladenovic

Levante-EMV » València

Suscriptor

Un dominic internacional

Lluís Bertran, el sant que també tenia deutes

El seu viatge al Nou Món li deixà una coixesa permanent però va mantindre la seva intensa activitat religiosa fins als seus últims dies

Francesc J. Hernández | 04.06.2017 | 01:16

Bertran va nèixer a València en 1526 a la casa que encara es conserva a la plaça que du el seu nom. En 1547 fou nomenat sacerdot i 15 anys després partia a Amèrica on va evangelitzar en valencià. Va estar en contacte amb Bartolomé de las Casas qui denunciava els abusos de «los conquistadores»

Hem conservat una carta, escrita en valencià, de **Sant Lluís Bertran** a sa mare, on li demana que li pague un deute seu de vint lliures. Aquest text fou copiat per un frare dominic, estudiós de la història de l'orde dels predicadors, **Nicolau Figueres**, al final d'un manuscrit d'un altre frare, **Jaume Falcó** (1565-1641), en el qual composà una història del convent de predicadors de València. Figueres també va portar cura de l'edició d'obres d'altre dominic valencià ben conegut: **Sant Vicent Ferrer**. L'epístola esmentada de Lluís Bertran fou editada el 1961 per **Lluís B. Lluch** i reeditada el 1978 per **Max Cahner**.

Lluís Bertran fou el fill major del notari **Joan Lluís Bertran** i de **Joana Àngela Eixarc**, que tingueren altres huit fills i filles. Lluís fou el major. Va nèixer a València, el 1526, a la casa que encara es conserva a la plaça que du el nom del sant. El 1544 ingressà en el convent de l'orde dominica de l'actual plaça de Tetuan, quan hi era prior **Joan Micó**. L'anterior prior, **Amador Espí**, nascut a Llutxent, i el provincial de

Lluís Bertran, el sant que també tenia deutes

Fotos de la noticia

Suscriptor | València

Contenido exclusivo para suscriptores digitales

El plano perdido de Tosca

l'orde dels predicadors **Domingo de Cordova** de Montemayor, havien mort deu anys abans, quan tornaven de visitar el convent femení de Santa Caterina de Siena (on ara és El Corte Inglés del carrer Pintor Sorolla), ganivetats per dos frares exclaustats per la reforma que aquests havien promogut.

El 1547, Bertran fou ordenat sacerdot i nomenat mestre de novicis en el mateix convent, una responsabilitat important perquè s'hi formaven els frares de la província d'Aragó de l'orde dels predicadors. Amb tot, Bertran volgué fer estudis a Salamanca per esdevenir mestre d'estudiants, però es conta que, en arribar a Villaescusa de Haro (Conca), un altre frare el dissuadí, i retornà a València.

El 1557 fou nomenat vicari del convent de Santa Anna, prop d'Albaida. Se li atribueix un miracle quan un comte d'Albaida, enfurismat pels seus sermons, li disparà un tret; el frare convertí l'arma en un crucifix. Potser per aquest enfrontament seu amb la noblesa local, es diu que llançà una maledicció als marquesos d'Albaida, pronosticant que morien sense descendència. I encara que el marquesat es creà el 1605, després de la mort de Bertran, sí que és cert que la majoria dels seus posseïdors no reberen el títol nobiliari dels seus pares sinó que l'heretaren d'altres familiars i freqüentment després de pleits.

De nou a València com mestre de novicis, Bertran creuà correspondència amb **Santa Teresa de Jesús** sobre la reforma que la religiosa es proposava de l'orde carmelita. El 1562, Lluís Bertran partí des de Sevilla cap a Amèrica. En el viatge al Nou Món patí un colp a la cama, que li deixà una coïxesa permanent i nafres a les cames. S'instal·là al convent dominicà de Cartagena de les Índies (Colòmbia). Conten que penetrava a la selva per evangelitzar les comunitats indígenes i que era més entès quan, en lloc de portar un traductor, predicava en valencià.

En aquest període se li atribueixen altres prodigis, com ara una nova conversió miraculosa de l'arma amb la qual era atacat o quan, a l'illa de Sant Vicent estant i davant d'un cacic local, feu emergir l'empremta de la creu d'un arbre. Bertran estigué en contacte amb **Bartolomé de las Casas**, també membre de l'orde dels predicadors i bisbe de Chiapas, que denunciava els abusos de «conquistadores i encomenderos».

Finalment, Bertran tornà a València el 1569. Cinc anys després fou nomenat predicador general de la província d'Aragó de l'orde dels dominics i el 1575 arribà a prior. En aquest període estigué relacionat amb altres religiosos notables, com el franciscà **Pere Nicolau Factor**, que seria promogut a beat, o el patriarca **Joan de Ribera**, que arribaria a sant. Bertran assessorà Ribera sobre els moriscos. Es conserva a la Biblioteca Nacional (signatura mss/10388) una volum que es compon de moltes obres enquadernades juntes que tracten de com s'ha de garantir la fe dels àrabs convertits, els moriscos. Hi trobem un resum manuscrit de 122 pàgines, fet per Lluís Bertran, del llibre d'un altre dominic, **Jaume Bleda**, sobre els moriscos (n'hi ha una edició de la Universitat de Huelva, 2009). Com se sap, finalment **Felip III** decretà l'expulsió dels moriscos (1609), la qual cosa tingué conseqüències molt negatives per al poblament i l'economia de la Corona d'Aragó en general i la valenciana en particular.

Doncs bé, l'epístola de Bertran a la seua mare és d'aquest període en el qual el sant tenia responsabilitats com a prior i estava relacionat amb altres religiosos. Després d'una llarga i afectuosa introducció, explica la raó per la qual li demana diners. Bertran, que, recordem-ho, patia coïxesa des del viatge a Amèrica, havia de fer un viatge, probablement una visita pastoral a algun convent de l'orde, i, com que no podia anar a peu, necessitava diners per al transport. Però no els demanà a sa mare: «per no donar fatiga a la vostra mercé», li escriu. Així que li's demanà a un «comerciant», anomenat **Esteve Moreno**, «que està entre la carnisseria de Roterós i el Carme», escriu Bertran. Trobem aquest Esteve Moreno citat en un protocol del notari **Joan Baptista Ferrer** del 1568, pel qual es constituí a València una companyia de llibreters («omnes bibliophile sive librarii presentis civitatis Valencie habitatores...»), en la qual també estava l'impressor i lletraferit **Joan Timoneda** (que composà «Só qui só» i «Bella, de vós só enamorós», que cantà Raimon). **Vicente Justiniano Antist**, en la seua biografia del sant, escriu que «no hay religioso que tantos libros haya leído de cabo a rabo».

Podem deduir, per tant, que Bertran tingué bones relacions amb els llibreters locals i que és raonable que un d'ells, Esteve Moreno, li deixara els diners per al seu viatge. Aquest comerciant, com escriu Bertran en l'epístola a la seua mare: «m'ha deixat quant he volgut, que són vint lliures». I el sant li demana a Joana Àngela Eixarc que salde el deute. Paga la pena llegir l'argumentació literal: «I confiant jo de vostra mercé que em descarregarà d'aquesta obligació, les hi he emprades [les vint lliures], perquè d'altra manera més estimaria anar-me'n a peu i acceptant que restar en dingun càrrec. Així li suplique que lo més prest que pugua li vulla satisfacer la bona obra que m'ha feta; perquè li he promés de satisfacer-lo dins

El plano perdido de Tosca

La Biblioteca Nacional de Francia conserva una copia inédita del plano de Tosca grabado por...

Jordi Peris: "Somos el más estable de todos los gobiernos del cambio"

Jordi Peris quiere poner el acelerador en el derecho a la vivienda y solucionar problemas de los...

Dulces parisinos en Marqués de Sotelo

Avenue Macaron cuenta con 30 sabores dulces, pero también salados, de oliva, salmón ahumado con...

Todas las noticias de València

un mes que em los deixà, i ell m'ho donà lo segon dia de Pasqua; i així li pregue que com fins ací nunca m'ha faltat, que ara no em falte, perquè redundaria en ma deshonra si no complia en ma paraula, i seria de dany i pena en lo que m'ha fet bona obra». Quina mare podria negar-se'n?.

Anys després, empitjorà la salut de Lluís Bertran. Va fer una estada a la casa arquebisbal que el patriarca **Joan de Ribera** tenia a Godella, atapeïda de quadres religiosos. Segons els biògrafs el mateix patriarca li feia el llit, li donava el menjar quan estava postrat i li posava draps a les nafres de les cames. Encara obrà Bertran alguns prodigis, segons els seus biògrafs, com ara la recuperació **d'Isabel**, la filla de **Joan Boil d'Arenós**, que tingué un part amb complicacions. La relació d'aquest noble i Bertran és comprensible perquè el palau dels Escrivà i Boil estava junt a la casa pairal de Bertran.

Es conta que Lluís Bertran va predir la data del seu propi falliment, que es produí el 9 d'octubre de 1581, el dia de Sant Dionís. El papa **Pau V** el beatificà el 1608 i **Clement X** el declarà sant el 1671.

[Compartir en Facebook](#)

[Compartir en Twitter](#)

Temas relacionados:

[Comunidad Valenciana](#)

[Convent](#)

[Figueres](#)

[Valencia](#)

Enlaces recomendados: Premios Cine

C. Valenciana

[València](#)
[El tiempo](#)
[Transportes en València](#)
[Tráfico en València](#)
[Cartelera de cine](#)
[Fallas](#)
[Servicios](#)

Clasificados

[tucasa.com](#)
[Iberpisos](#)
[Iberanuncio](#)
[Ibercoches](#)
[Iberempleo](#)
[Anuncios breves](#)
[Cambalache](#)

Especiales

[Lotería Navidad](#)
[Lotería el Niño](#)
[Fórmula 1](#)
[Motogp](#)
[Premios Cine](#)
[Calendario Laboral](#)
[Calendario Escolar](#)

levante-emv.com

[Contacto](#)
[Atención al lector](#)
[Conózcenos](#)
[Localización](#)
[Política Medioambiental](#)
[Aviso legal](#)
[Política de cookies](#)

Publicidad

[Publicidad](#)

Otras webs del Grupo Editorial Prensa Ibérica

Otras webs del Grupo Editorial Prensa Ibérica

[Diari de Girona](#) | [Diario de Ibiza](#) | [Diario de Mallorca](#) | [Empordà](#) | [Faro de Vigo](#) | [Información](#) | [La Opinión A Coruña](#) | [La Opinión de Málaga](#) | [La Opinión de Murcia](#) | [La Opinión de Tenerife](#) | [La Opinión de Zamora](#) | [La Provincia](#) | [La Nueva España](#) | [Levante-EMV](#) | [Mallorca Zeitung](#) | [Regió 7](#) | [Superdeporte](#) | [The Adelaide Review](#) | [97.7 La Radio](#) | [Euroresidentes](#) | [Lotería Navidad](#) | [Premios Cine](#)

© Editorial Prensa Valenciana, S.A. Todos los derechos reservados.

[Aviso Legal](#) | [Política de Privacidad](#) | [Política de Cookies](#)